

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 8 του Γενάρη 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 180

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΨΥΧΑΡΗΣ. 'Απολογία (συνέχεια).
 ΕΡΜΟΝΑΣ. Κριτικές αναποδιές (Τὰ «Μπουμπούκια» τοῦ Γιάννη Στεφανῆ—Physiologie morale du poète).
 Ι. Σ. Νοσοκομεία καὶ Χριστιανισμός.
 ΘΕΑΤΗΣ. Θεατρικά — Ἡ βουλιγαμένη Καμπάνα.
 ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ. Ἀπὸ τὰ «Μπουμπούκια».
 Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ὁ Ἄσματος (συνέχεια)
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. J. E.—Δ. Κάσιος Γαζίας.
 Δ. Π. Τ. Φαινόμενα καὶ Πράγματα (Σκιαωμοί—Ἡ Κυβέρνηση δουλεύει...—Ὁ τραλλὸς δασοφύλακας—Ἀρώματα Συριακὰ—Τὰ προσόντα τοῦ Παρόδου).
 Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Ὅσα λέει ὁ παλληκαρὸς μὰς Ἑρμονας στὸ ἄρθρο τοῦ «Οὐρανὸς Ἐπιπέδου» χαρακτηριστικὰ τῶν δασκάλων μὰς καὶ ὅσα γιὰ τὴν ἀριότητα τῶν νοσοκομείων ποὺ μὰς κατέχει, πολὺ σωστὰ καὶ ἔξια. Τὸ μεταχειρίσασθαι πάλι ποὺ κάνει τῆς γλώσσας μὰς, ὅπως καὶ στὰ βιβλία του, κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ Παλαμά, ἔτσι καὶ σ' αὐτὸ τοῦ τοῦ ἄρθρου, εἶν' ἀξιοζήλευτο. Σκόνταψα ὅμως σὲ μερικά μέρη κατὰ τὸ τέλος καὶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ ἐλεύθερα νὰ τοῦ πῶ—σύμφωνα μὲ τὸ στίχο τοῦ Παλαμά. Ἐσκεποῖ στὸν κατατρογμὸ καὶ ὀλοῖσοι στὴ βουήθεια—ὅτι δὲ ζυγώνει στὴν ἀλήθεια θέλοντας νὰ ζήρησιν τὴ μανία μὰς γιὰ νοσοκομεία καὶ ὅτι δὲν εἶν' ὁ Χριστιανισμὸς καθόλου σὰν ποὺ τὸν καταλαβαίνει.

Τοῦ φαίνεται πὺς εἶναι θρησκεία δουλική. Ὁ ὅπα δοῖ τοῦ ὅμως τὸν νειώθουν γιὰ θρησκεία λεπτέριας, ὅπως καὶ εἶναι. Καὶ ἂν αὐτοὶ δὲν εἶναι σὲ θέσιν νὰ νειώσουν σάληθινὸ, ὑπάρχουν οἱ μαρτυρίες τῶν ἀδιάφορων ἑνας libre penseur ἔξαφνα, ὅπως ὁ G. Séailles, ποὺ καὶ ὁ φιλοτεχνίτης Oscar Wild δὲν μπορεῖ νὰ πῆ πὺς τοῦ εἶταν θολωμένη «τῆς ἀνώτερης Κριτικῆς ἢ κυβερνήσιας, εἴτε πρὶν δυὸ χρόνια ἀνάμεσα σ' ἄλλα χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς θρησκείας αὐτῆς καὶ τὰκόλουθα: «Ὁ Ἰησοῦς ὡς πὺς ἡ νεώτερη σκέψιν τόνε νειώθει εἶναι . . . ὁ ἠόχτρος γενικὰ τῶν τύπων, ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐλεύθερης συνείδησης, ἑνας ποὺ ἐνάντια στὶς ἐξουσίας νύφωνα ἀπὸ φῶς αὐτὸ ποὺ εἶναι μέσα στὸν καθένα καὶ ποὺ δὲν πρέπει νὰ τάφινει νὰ εὐθύνη ἐκεῖνος ποὺ «τὸχει» εἶν' ἐκεῖνος, ποὺ στὶς προσταγὰς τοῦ νόμου

ἀντιθέτει τὸ ἐσωτερικὸ αἶσθημα ποὺ ξεπερνῶντας τελετὰς καὶ δόγμα μὰς δείχνει ζωὴ τὴ θρησκεία καὶ ὄχι μηχανισμὸ ἀπὸ καμώματα ἱερὰ καὶ «μαγικά».

«Ὁ Ἰησοῦς . . . εἶναι ὁ ἀντίπαλος τῶν Φαρισσαίων, ἑνας ποὺ γιὰ σικανταλισμὸ τῶν Φαρισσαίων κάθε καιροῦ προκηρύχει πὺς ἀπὸ Σάββατο νῆγινε γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ ὄχι ὁ ἄνθρωπος γιὰ τὸ «Σάββατο»· ἐκεῖνος ποὺ πολεμᾷ τοὺς παπάδες, ποὺ μὲ τὴν πρόραση προσευχῶν καταπίνουσι σπίτια χηρῶν, καὶ διώχνει τοὺς ἐμπόρους ἀπ' τὸ Ναὸ, ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀπλὸς καὶ γενναῖος, ποὺ δίχως κόπο ὑφώνεται ἀπ' τὴν πρὸληψιν καὶ τὴν συνθήκην τοῦ κοινωνικοῦ ἠφρισαϊσμοῦ, τρώει μὰζι μὲ ξεπεσμένα ὑποκειμένα, μὲ τελῶνες καὶ πόρνες ποὺ δὲ θέλει νὰ πελπίζεται κικανεῖς γιὰ ὀποιεδήποτε ψυχὴ καὶ οὔτε νὰ τὴν ἀπελπίζη . . . ὁ αἰρετικὸς πᾶγαπαεῖ τοὺς αἰρετικούς τοὺς πεσμένους ἀπ' τὴν ὑπερήφανη ὀρθοδοξία κατλ. κατλ.» Πὺς ἑνας τέτοιος ἀρχηγὸς μποροῦσε νὰ σικρήσῃ θρησκεία δουλική, ἀφοῦ εἶν' ὁ ἴδιος ἡ ζωντανὴ Λεφτεριά: «Ἄν οἱ παρακαρᾶχτες τῆς θρησκείας τοῦ τὴν ἐντυσαν μὲ ρυῖα δουλοσύνης, αὐτὸ εἶν' ἄλλο ζήτημα. Κόπισσε τοῦ λόγου σου νὰ τὴν λευτερώσῃς.

Τὸν λέει ἀκόμη τὸ Χριστιανισμὸ θρησκεία συμπονιαρική. Δὲν ξέρω πὺς μπορεῖ καὶ τὰ συνταιριάζει τὸ δουλικὸ καὶ τὸ συμπονιαρικὸ. Ψυχοπῶνια μὸ φαίνεται πὺς αἰσθάνεται ὄχι ὁ δούλος γιὰ τὸν ἀφέντη του, παρὰ ὁ ἀφέντης, ὁ λεύτερος, ὁ καλύτερος, γιὰ ἑναν κατώτερό του καὶ λοιπὸν ἔρχονται ἀνάποδα οἱ δυὸ ἔνοιες. «Ἄν πάλι θέλει νὰ πῆ πὺς ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ εἶναι τὰ σύνδουλοι καὶ συμπαθεῖ ὁ ἑνας τὸν ἄλλον, τότες, ἀφοῦ ὄντας σὲ ἴση μοῖρα συμπονοῦνε καὶ οἱ λεύτεροι θὰ ἴπῃ πὺς ἀήχτικιαρα ψυχοπῶνια» ἀνήκει στὴν ἀνθρωπότη καὶ ὄχι στὸ Χριστιανισμὸ μοναχά, ἀκόμη καὶ ἂν τὸ πιστέψουμε πὺς εἶναι δουλικὴ θρησκεία. Μὰ ὄχι μόνον οἱ ἄνθρωποι, παρὰ καὶ τὰ ζῶα, θαρρῶ, συμπαθοῦνται ἀναμεταξύ τους. Λοιπὸν στὸν Ἑρμονα, ἂν θέλῃ νὰ μὰς γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν ἀτέλειαν ἀνίδεες καὶ μολεμένες ἀρχῆς, δὲ μένει παρὰ νὰ νῆμιστρέψῃ τοὺς ὄρους τῆς δημιουργίας τοῦ Δευκαλιωνα. Ἐκεῖνος, λένε, ρίχνοντας πέτρες πίσω του τὴς ἔκανε ἄνθρωπους· ὁ Ἑρμονας ἄς μὰς παίρῃ ἑναν ἑναν καὶ ἄς μὰς ρίχνῃ πίσω του γιὰ νὰ γίνουμε πέτρες καὶ νὰ θεραπευτοῦμε. Ὅμως καὶ αὐτὸ ἀκόμη, γιὰτὶ νὰ θέλῃ νὰ μὰς θεραπεύῃ, δὲν τὸ καταλαβαίνω. Μὰς συμπονᾷ τάχα, ἐνὼ πρέπει νὰ μὰς μισῇ σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχῆς τοῦ Νίτσε, ποὺ βέβαια δὲ θὰ τὴς ἔχη γιὰ μολεμένες; Τότες οἱ τί δάσκαλος εἶναι καὶ τί διδάσκει; Δὲ μὰς μουντζώνει καὶ νὰ μὰς ἀφίσῃ στὰ χάλια μὰς;

Τὰ νοσοκομεία λοιπὸν, ἂν εἶναι σωστὰ ὅσα λέω,

δὲν εἶναι τοῦ Χριστιανισμοῦ, μόν' εἶναι τοῦ πολιτισμοῦ δημιουργήματα. Χριστιανὸς εἶμαι ἐγὼ, μὰ ἐπειδὴς εἶμαι καὶ Ρωμιός, σικαίνομαι, πειότερο ἴσως ἀπ' τοὺς ἀντιχριστιανούς, τὰ νοσοκομεία καὶ ἀγαναχτῶ μὲ τὴν στραβωλᾶ τῶν πλουσίων μὰς, ποὺ ὅλο σ' αὐτὰ κατασταλάζει ἡ φιλοπατρία τους. Γιὰτὶ τὸ Χριστιανισμὸ εἶναι βεδοιότατο πὺς γιὰ τὰ παθιασμένα κορμιά τῶν νοσοκομείων δὲν τὸν μέλει καθόλου. Χαρχητῆρες ἀλέργους θέλει αὐτὸς νὰ πλάσῃ, ψυχῆς ζήτῃ νὰ θεραπεύῃ, ἄνθρώπους νὰ μαρφώσῃ καὶ τοὺς ἄνθρώπους θεοὺς νὰ τοὺς κἀνῃ. Μήπως τοὺς γιὰτροὺς τοὺς βούλει ὁ Χριστιανισμὸς; Αὐτὸς ἔπλασε θεὸ τὸν Ἀσκληπιό; Τὰ πρῶτα quasi-νοσοκομεία, ποὺ λέγονταν Ἀσκληπιεῖα, ὁ Χριστιανισμὸς τὰ δημιούργησε; Καὶ τὰ ὀδυνήρατα φάρμακα αὐτὸς τὴν ἀκάλυψε; Τὰ ρωτήματα τούτα ἔρχονται φυσικὰ ὀστερ' ἀπὸ μιὰ τέτλια κατηγορία, ὑπερπονητικὴ νὰ τὴν ποῦμε, τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Τὸν εἶπα παλληκαρὸς τὸν Ἑρμονα. Ὄναι ἀκόμη πὺς παλληκαρὸς, ἂν ὁμιλοῦσῃ πὺς πῆρε πολλὴ φῶρα καὶ βιαστικὰ μὰς μίλησε. Ἄς ἀφίσῃ κατὰ μέρος τὸ Νίτσε νὰ βροντορῶνῃ. Τὸ βροντορῶνασμα τοῦ μοιάζει μὲ τὴν φωνὴν χαλασμένου καὶ σκουριασμένου φωνόγραφου. Ἐνκακῶσσε λόγια καὶ ἰδέες εὐαγγελικῆς, κλεμμένες παρὰ νὰ πῆ, ἀφοῦ τὴν ἀνακάτωσε σὲ μιὰ βρώμικη ταλάττα ἀπὸ δικῆς του λόξας καὶ ἀναποδιῆς. Ἡροσπετικὴ καρδιά εἶχε καὶ αὐτός. Πὺς καταντᾷ κοινωνία μὲ Νιτσεινῆς ἰδέες, μὲ ψευτοβολταριστῆς καὶ μὲ ψευτοχριστιανούς, ἄς τὸ καμκῶσῃ ὅποιος θέλει στὴ δικὴν τοῦ Κωσταγερακάρη.

I. Σ.

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ

Α'. Μπουμπούκια. Γ. Κ. Στεφανῆ. Ἀθήνα. Τυπ. Α. Δεληγιάννη.

Εἶταν φαίνεται γραμμένο καὶ αὐτὸ νὰ ξεφυτρώσῃ σὺνῶρα ἡ δημοτικὴ στὰ πὺς μακρινὰ, τὰ πὺς ἀπόξεννα μέρη τοῦ κόσμου. Καὶ δὲν εἶναι παράξενον τὸ φαινόμενο αὐτό. Στὴν ἑννετιὰ λευτερώνεται ὁ Ρωμιός—ὁ πολυτεχνίτης καὶ ταξιδευτής—ἀπὸ τὴν ζούλα τῆς δασκαλοσύνης καὶ ἀπὸ τῆς κοινωνίας του τὴν ἀνειλικρίνεια καὶ τὸν κακομοιρισμὸ. Ἐνοιόγεται, καὶ ἔτσι μπορεῖ νὰ μελετήσῃ πὺς στοχαστικὰ καὶ πὺς ἀφοδα τὸν ἑαυτὸ του—δηλαδή τὴν πατρίδα του, τὴν γλώσσα του, τὴν ἀναθροσῆ του. Καὶ τότε βλέπει—βλέπει καὶ καταλαβαίνει καὶ τόνε συνεπαίρνει τῆς ἀλήθειας ὁ θυμός. Τὸ νειώθει τότε πὺς ὁ ἀγῶνας τῆς δημοτικῆς συμαζεύει μίσχ του—μισοκομμένες ἀκόμα—ὄλες τὴς προσπάθειες τὴς ξεχωριστῆς ποὺ πολεμοῦν